

SİVİL GLOBAL PROGRAMI | SEKTÖREL DİPLOMASİ KANALLARI

GIDA DİPLOMASİSİ ÇALIŞTAYI

SONUÇ RAPORU

TASAM (Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi) tarafından yüksek katılım ve yüksek başarı ile gerçekleştirilen “Global Sivil Diplomasi İnşası Zirvesi **SİVİL GLOBAL 2016**” kapsamındaki “Sektörel Diplomasi Kanalları” altında **22 Nisan 2016** tarihinde **İstanbul**’da yapılan “**Gıda Diplomasisi Çalıştayı**”; Zirve’nin “**Potansiyelin Keşfi: Kapasite Yönetimi ve Derinleşme**” olarak belirlenen ana temasına hizmet edecek şekilde, uluslararası alanda işbirliği imkânlarının proaktif yaklaşımlarla geliştirilmesine çok yönlü faydalar ve önemli katkılar sunmak üzere oldukça verimli geçmiştir. İlgili uzmanlar, yetkililer, akademisyenler ve STK yöneticilerinin katılımı ile icra edilen Çalıştay’da öne çıkan tespit ve değerlendirmeler özetle aşağıda derlenmiştir:

- 1- Gıda modern zamanların başlangıcından bu yana diplomasinin önemli unsurlarından biri olmuştur. Tarih boyunca devletler gıda, enerji ve su gibi doğal kaynaklar için rekabet etmiş ya da savaşmışlardır. Özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından gıda ve gıda güvenliği hükümetlerin temel kaygıları arasında yer almıştır.
- 2- Gıda diplomasisi bir ülkenin besin kaynaklarının; küresel gıda piyasalarını, bunun da ötesinde uluslararası siyasi ve ekonomik ilişkileri etkileme amacıyla kullanılmasıdır.
- 3- Gıda konusu hakkında insanlar doğru şekilde bilgilendirilmelidir. Gıda tüketimiyle ilgili bilgilendirmenin de konuda uzman kişiler tarafından yapılması önem taşımaktadır.
- 4- Gıda konusuyla ilgili kavramların birbirine karıştırılmaması gerekir. Gıda güvenliği ve gıda güvencesi birbiri ile karıştırılan kavramlardır. Gıda güvenliği özetle güzel gıda üretmektir. Gıda güvencesi ise gıda üretiminin ülke nüfusuna yetecek oranda olmasıdır.
- 5- Dünya nüfusundaki hızlı artış, gıda güvenliği sorununu da beraberinde getirmiştir. Artan gıda talebi, enerji ve suya olan talebi de artırmaktadır. Küresel ısınma temelli iklim değişiklikleri bazı bölgelerde kuraklığı, diğerlerinde ise sel felaketlerini tetiklemektedir ve her iki felaket de gıda üretiminde ciddi düşüslere neden olmaktadır.

- 6- Açlık ve kötü beslenme, insani kalkınmayı engelleyen en önemli iki nedendir. Bu iki unsur; yaşam hakkını tehdit etmekte, kalkınma için gerekli fırsatları, kısacası, temel insani işlevlerin yerine getirilmesini engellemektedir. Yeterli miktar ve uygun kalitede gıdaya kesintisiz erişilebilmesi, bireylerin gıda satın alma gücüne sahip olmaları, gıda maddelerinin uygun biçimde işlenip depolanması, bireylerin beslenme ve çocuk bakımı gibi konularda gerekli bilgiye, sağlık ve temizlik hizmetlerine rahatlıkla erişebilmesi koşullarının gerçekleşmesi hâlinde gıda güvenliğinden söz edilebilir.
- 7- Günümüzde sadece tarım ve hayvancılık faaliyetlerine dayalı olarak, gelişmesini ve kalkınmasını tamamlamış bir ülkeye rastlamak mümkün değildir. Öte yandan, tarım ve hayvancılığı en fazla sübvansede eden ülkelere baktığımızda da karşımıza ABD ve Fransa gibi gelişmiş ülkeler çıkmaktadır. Bu verilerden yola çıkarak; Türkiye ölçeğindeki ülkelerin tarım ve hayvancılık alanlarında gerekli önlemleri almadıkları takdirde tam anlamıyla gıda bağımlısı ülkeler hâline gelebileceği ifade edilebilir. Bu da, herhangi bir kriz durumunda bu ülkelerin dış politikalarının gıda alanında güçlü ülkelerin kontrolüne girebileceği anlamına gelmektedir.
- 8- Gıda güvenliğini geliştirmek adına sorunlar ve riskler tespit edilmeli ve düzenleyici kanunlar oluşturulmalıdır.
- 9- AB ile yürütülen gıda güvenliği projeleri şimdiden iyi sonuçlar vermeye başlamıştır ve gelecek için de ümit vadetmektedir. Bu çalışmaların sayısı artırılmalıdır.
- 10- Türkiye’de bir gıda güvenliği otoritesi kurulmalıdır.
- 11- Türkiye’de GDO’lu ürün üretilmemektedir ve biyoteknolojik araştırmalar yasaktır. Ancak Türkiye’de GDO’lu ürün üretilecek ve tüketime sunulacaksa ABD ve AB’nin aksine bunun etikette belirtilmesi gerekmektedir. Böylece seçim, tüketicinin tercihine bırakılmalıdır.
- 12- Gıda sektöründe denetlenmesi gereken alan fazla ancak denetimci sayısı azdır. Bu nedenle gıda güvenliği eğitimi artırılmalıdır. Gıda mühendisliği bölümleri artırılmalıdır. Kalitenin yükseltilmesi için de bir uzmanlık sınavı uygulanmalıdır.
- 13- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’na bağlı enstitülerin altyapılarının güçlendirilmesi ve arge çalışmalarına yönlendirilmeleri gerekmektedir.

- 14- Türkiye'nin vizyonu; hasta bireyleri, yüksek meblağlar harcayarak kazanmaya çalışmak değil sağlıklı bireyler yetiştirmek olmalıdır.
- 15- Türkiye'de gıda konuları üzerine çalışan enstitüler yeterince tanınmamaktadır. Aynı zamanda yürütülen projelerden ve sahip olunan imkanlardan bu sektörün içinde olanlar bile genellikle haberdar değildir.
- 16- Hükümetler gıda diplomasisinde ellerini güçlendirmek üzere bir takım politikalar geliştirebilirler ve geliştirmelidirler. Ne var ki, gıda diplomasisinin çözümünde sadece devletler değil ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşları ve düşünce kuruluşları gibi devlet dışı aktörler de önemli hâle gelmiştir. Uluslararası gıda sorunlarına siyasi ve diplomatik çözümler geliştirilmesinde, başta düşünce kuruluşları olmak üzere çok farklı alanlardan sivil toplum örgütleri de "ikinci kanal diplomasisinin" bir parçası olarak önemli roller üstlenebilirler. Gıda diplomasisi bağlamında öncelikle diplomatları ve akademisyenleri buluşturan etkinlikler düzenlenmesi, gıda enstitüleri kurulması, hükümet dışı örgütlenmeler ve sivil toplum örgütleri ile ilişkilerin geliştirilmesi, sorunla ilgili özel komisyonların kurulması gibi ilke ve faaliyetlere öncelik verilmesi gerekmektedir.
- 17- Sonuç olarak, gıda güvenliği ve gıda diplomasisi özetle tanımlanmış, bu konuyla ilgili genel hatlar çizilmiş, gıda güvenliğinin ve diplomasisinin Türkiye'de nasıl geliştirilebileceğine dair öneriler sunulmuştur. Gıda sektöründeki işleyiş, reklam ve gelişmeler ile ilgili belli başlı sıkıntılar belirtilmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur. Ne yiyeceğiniz aslında ne olacağınız ve ne yapacağınızla doğrudan ilişkili olduğu için bu alanda örgütlenecek envanterin; gıda diplomasisi perspektifinde Türkiye'nin etkinliğine yaşamsal katkılar sağlayacağı ısrarla tekrarlanmıştır.

22 Nisan 2016, İstanbul

